

ПРИКАЗИ

Жарко Лековић, РАДОВИ ИЗ ИСТОРИЈЕ ЦРНЕ ГОРЕ,
Институт за српску културу, Никшић, 2025, стр. 271

У издању Института за српску културу из Никшића, у оквиру Библиотеке „Монографије“, публикована је књига историчара др Жарка Лековића „Радови из историје Црне Горе“, која представља значајан допринос сагледавању неуралгичних тачака наше ближе и даље прошлости. Рецензенти ове монографије су др Будимир Алексић и др Радисав Маројевић, а уредник је др Никола Маројевић. Садржај књиге чине текстови написани као научни радови који су представљени на домаћим и међународним научним скуповима – петнаест радова у којима се разматрају значајна питања из историје Црне Горе и Старе Херцеговине. Сви радови писани су на основу архивске грађе, најчешће оне која се по први пут користи у нашој историографији, а консултована је и адекватна литература наших најеминентнијих историчара.

Ријеч је о дјелу у ком су заступљени сљедећи радови: „Чудесна дјела Светог Василија Острошког у штампи и документима“, „Хајдуци из Старе Херцеговине у борбама за слободу“, „Хајдуци из Старе Црне Горе у борбама за слободу“, „Значај Боке Которске

за црногорско-брдску и херцеговачку ослободилачку борбу“, „Дробњаци из Старе Херцеговине у борби за српско ослобођење и уједињење“, „Знаменити Херцеговци – Дробњаци у 19. вијеку“, „Кратке биографије угледних Дробњака друге половине 19. и почетка 20. вијека“, „Прилике у Потарју почетком XX вијека: извјештаји Пограничног комесаријата Жабљак“, „Континуитет арбанашких насиља над Србима од Призренске лиге до најновијег доба“, „Црногорско-србијанска сарадња 1914. године“, „Политичка активност учесника Подгоричке скупштине између два свјетска рата“, „Пљеваљска битка – увод у грађански рат“, „Братоубилаштво на простору сјеверне Црне Горе и Старе Херцеговине 1941–1942“, „Културно-историјски споменици сјеверне Црне Горе“, као и „Антисрпство у Црној Гори (1996–2006)“.

Наведени радови могу бити од велике користи и значаја за даље изучавање историје ових простора, првенствено у XIX и XX вијеку, али и прошлости Црне Горе и Старе Херцеговине у цјелини. И када пише о догађајима и појавама из даље прошлос-

ти, Лековић то чини понукан савременим процесима (нпр. када се бави СПЦ), што значи да поступа као одговоран историчар који зарад интелектуалног конформизма не жели заузимати дистанцу у односу на „штакљиве теме“. Због свог чистог и прецизног језика, јасних и аргументованих закључака, ово дјело биће од користи како стручној, тако и лаичкој јавности у стварању цјеловитије слике не само о прошлости Црне Горе и Херцеговине, већ и свих оних процеса који детерминишу садашњост или ће тек остварити извјестан утицај на скорију будућност.

Аутор овом књигом, која је резултат дугогодишњих истраживања, освјетљава духовни, идеолошки, политички, друштвени, културни, образовни, лингвистички, али и низ других аспеката без којих на ваљан, објективан и исправан начин није могуће разумјети природу и позадину одређених односа и процеса који, упркос чињеници да су више него занемљиви, ипак нијесу довољно за-

ступљени у савременој историографији због одржавања тзв. „политичке коректности“. Посебно је уочљиво да се Лековић и у овом дјелу бави одређеним темама, нпр. историјом Дробњака и Потарја, односом Срба и Албанаца и њима сличним, по којима је стекао завидну научну репутацију не само у Црној Гори, него и у региону.

Др Жарко Лековић и овом књигом потврђује истраживачку досљедност и преданост када је ријеч о одређеним маркантним историјским процесима овог поднебља. Сопствену научну и интелектуалну храброст и смјелост испољава третирањем савремених процеса, истовремено ријешен да своју научну објективност стави на провјеру, на чему му ваља одати посебно признање.

Дјело, поред предговора, садржи и податке о текстовима, регистар имена, као и биографију и библиографију. Др Жарко Лековић (1965) је виши научни сарадник на Историјском институту Универзитета Црне Горе.

Александар Ђуковић